

O‘ZBEKISTON TURIZM SANOATINING IQTISODIYOTDAGI O‘RNI

Abbasova Muxabbat Komilovna

SamDTU Talabalar amaliyoti

bo‘limi bosh mutaxassisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada O‘zbekiston turizm sanoatining iqtisodiyotdagi o‘rni tahlil qilinadi. O‘zbekistonning turizm sohasidagi global o‘rni, turizm sohasidan keladigan daromadlar, xorijiy turistlar oqimi va bu sohadagi davlat siyosatining iqtisodiyotga ta’siri o‘rganiladi. Maqolada shuningdek, O‘zbekistonning turizm infratuzilmasi, kadrlar tayyorlash va xalqaro hamkorlik masalalari ham yoritiladi. Maqsad — turizm sohasining O‘zbekiston iqtisodiyotida qanday ro‘l o‘ynashini va uning rivojlanishi uchun qanday chora-tadbirlar zarur ekanligini ko‘rsatishdir.

Kalit so‘zlar: turizm sanoati, iqtisodiyot, turistik daromad, turizm infratuzilmasi, turistlar oqimi

Abstract: This article analyzes the role of the tourism industry in the economy of Uzbekistan. It examines Uzbekistan’s position in global tourism, the revenue generated by the tourism sector, the inflow of foreign tourists, and the impact of state policies on the economy. The paper also discusses the development of tourism infrastructure, human resources training, and international cooperation. The goal is to demonstrate the importance of the tourism sector in Uzbekistan’s economy and to highlight the necessary measures for its development.

Keywords: tourism industry, economy, tourism revenue, tourism infrastructure, tourist flow

Аннотация: В данной статье анализируется роль туристической отрасли в экономике Узбекистана. Рассматривается место Узбекистана в глобальном туризме, доходы от туризма, поток иностранных туристов и влияние государственной политики на экономику. Также рассматриваются вопросы развития туристической инфраструктуры, подготовки кадров и международного сотрудничества. Цель работы — показать роль туризма в экономике Узбекистана и предложить меры для его дальнейшего развития.

Ключевые слова: туристическая отрасль, экономика, доходы от туризма, туристическая инфраструктура, поток туристов

KIRISH

O'zbekiston Respublikasi, uning boy tarixiy va madaniy merosi, go'zal tabiati va strategik joylashuvi tufayli xalqaro turizm bozorida tobora kuchayib borayotgan o'ringa ega bo'lishi mumkin. Turizm sanoati nafaqat mamlakatning iqtisodiy o'sishiga hissa qo'shishi, balki uning xalqaro miqyosdagi iqtisodiy imidjini shakllantirishi ham muhimdir. 21-asrda, global iqtisodiyotning o'zgaruvchan sharoitida, turizm sektori davlatlarning iqtisodiyotida ajralmas qismga aylangan. Bu sanoat ko'plab sohalarga ta'sir ko'rsatadi, jumladan, transport, mehmonxona, oziq-ovqat sanoati, qurilish va xizmat ko'rsatish sohalari.

O'zbekiston o'zining tabiiy resurslari, qadimiy shaharlari, boy madaniyati va mehmondo'stligi bilan sayyohlarni jalb etishda katta imkoniyatlarga ega. Mamlakatda Samarqand, Buxoro, Xiva, Toshkent kabi shaharlarda joylashgan yodgorliklar, qadimiy

obidalar va jahon miqyosidagi tarixiy meroslar sayyohlar uchun jozibali manzillarga aylangan. Shuningdek, O'zbekistonning Toshkent, Buxoro, Samarqand kabi shaharlarida o'tkaziladigan xalqaro tadbirlar, festivallar va ko'rgazmalar sayohatchilarni jalb qilishda muhim ahamiyatga ega.

Hozirgi kunda turizmning iqtisodiyotdagi o'rni tobora ortib bormoqda. Jahon turizm tashkilotining (UNWTO) ma'lumotlariga ko'ra, turizm sektori global iqtisodiyotda faoliyat yuritayotgan eng tez o'sayotgan sanoatlardan biridir. O'zbekiston ham bu jarayonga faol ravishda qo'shilib, turizmni rivojlantirishga katta e'tibor qaratmoqda. Turizm sohasiga sarmoya kiritish, mehmonxona va infratuzilmani modernizatsiya qilish, yangi turizm yo'nalishlarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

O'zbekiston turizmining iqtisodiyotdagi o'rni nafaqat daromad manbai sifatida, balki yangi ish o'rinlari yaratish, mahalliy iqtisodiyotlarni rivojlantirish, hududiy barqarorlikni ta'minlashda ham muhim ahamiyatga ega. Masalan, Samarqand va Buxoro kabi tarixiy shaharlarda turizm rivojlanishi natijasida mehmonxona tarmog'ini kengaytirish, xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish va hududdagi ish o'rinlari sonining ko'payishiga olib kelgan. Bu o'z navbatida, xalqaro hamkorlik va investitsiya oqimlarini jalb qilishga xizmat qilmoqda.

Shu bilan birga, turizm iqtisodiyotiga ta'sir ko'rsatadigan omillar orasida infratuzilmaning rivojlanishi, transport va logistika tizimlarining yaxshilanishi, milliy turizm brendining shakllanishi ham muhim omillardir. Davlat tomonidan turizmni rivojlantirishga yo'naltirilgan siyosatlar, yangi xalqaro marshrutlar va marketing strategiyalari mamlakatning global turizm bozorida raqobatbardoshligini oshiradi.

Bundan tashqari, turizm sohasining iqtisodiyotdagi o'rni nafaqat milliy darajada, balki O'zbekistonning iqtisodiy o'zgarishlaridagi strategik ahamiyatga ham ega. Turizmdan olingan daromadlar mamlakatning valyuta zaxiralarini oshiradi, qishloq va shaharlarda

barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlaydi, hamda investitsiyalar va texnologiyalarni kiritish orqali iqtisodiy rivojlanishga yordam beradi.

Ushbu maqolada O'zbekiston turizm sanoatining iqtisodiyotdagi o'rnini, uning makroiqtisodiy ko'rsatkichlari, xorijiy sayyohlar oqimi, davlat siyosatining ta'siri, infratuzilma va kadrlar tayyorlash borasidagi chora-tadbirlar tahlil qilinadi. O'zbekiston turizmining rivojlanish istiqbollari va uning iqtisodiyotdagi kelajakdagi o'rnini haqida ham fikr yuritiladi.

ASOSIY QISM

1. Turizmning makroiqtisodiy ko'rsatkichlardagi roli

O'zbekiston iqtisodiyotida turizm sektori mustahkam o'rin tutmoqda. Biroq, uning o'sish sur'ati har yil o'zgarmoqda, bu esa mamlakatning turizm siyosati va global turizm bozoridagi o'zgarishlar bilan bog'liq. 2023-yilda O'zbekiston turizm sohasidan olingan umumiy daromad 1,6 milliard AQSH dollarini tashkil etdi. Bu ko'rsatkich, O'zbekistonning xalqaro turizm bozoridagi o'rnini mustahkamlashga xizmat qiladi. Turizm sektori mamlakatning jami ichki yalpi mahsulotida (YAIM) 3,1% ni tashkil etadi. Bu ko'rsatkich, o'zgarishlarning qanchalik tez va doimiy bo'layotganini ko'rsatadi.

Shuningdek, O'zbekistonning turizm sektori jamiyatda yangi ish o'rinlari yaratishga yordam beradi. 2023-yilgi statistik ma'lumotlarga ko'ra, turizm sektori mamlakatdagi jami ishchi kuchining 2,5% ini o'z ichiga oladi. Turizmni rivojlantirish orqali yuz minglab yangi ish o'rinlari yaratilishi mumkin, bu esa ishsizlik darajasini pasaytirishga yordam beradi.

2. Xorijiy sayyohlar oqimi va valyuta tushumlari

O'zbekistonning turizmga qiziqish tobora ortmoqda. 2023-yilda 6,6 million xorijiy sayyoh mamlakatga tashrif buyurgan, bu esa o'z navbatida mamlakatning iqtisodiy barqarorligini ta'minlashga xizmat qiladi. Sayyohlar O'zbekistonda faqatgina tarixiy

obidalarini tomosha qilish bilan cheklanmaydi, balki mamlakatning madaniy merosini o'rganish, madaniy tadbirlarda ishtirok etish va milliy an'analariga sho'ng'ish imkoniyatiga ega bo'lishadi.

Xorijiy turistlardan kelgan daromadlar nafaqat mehmonxona xizmatlari, balki transport, oziq-ovqat sanoati va madaniy faoliyat sohalarida ham iqtisodiy rivojlanishga ta'sir ko'rsatadi. Misol uchun, Samarqand va Buxoro kabi shaharlarda sayyohlar uchun mehmonxona tarmoqlari kengaytirilgan bo'lib, bu sohaga sarmoya kirishini va iqtisodiy o'sishni ta'minlaydi. Shu bilan birga, mamlakatning boshqa hududlariga, masalan, Farg'ona vodiysi yoki Qashqadaryo kabi joylarga ham sayyohlar oqimini jalb qilish bo'yicha yangi yondoshuvlar ishlab chiqilmoqda.

Valyuta tushumlari ham turizmning iqtisodiyotdagi o'rnini yanada mustahkamlashda yordam beradi. 2023-yilda O'zbekiston turizm sektori orqali 1,6 milliard dollar valyuta tushumi olgan. Bu mablag'lar mamlakatning iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda muhim o'rin tutadi.

3. Infratuzilma va davlat siyosatining roli

O'zbekistonning turizm sektoridagi rivojlanishining asosi — bu turizm infratuzilmasining modernizatsiyasi. 2022-yilda davlat tomonidan turizmni rivojlantirish uchun 800 million dollar miqdorida xorijiy investitsiyalar jalb qilindi. Bu mablag'lar mehmonxona tarmoqlarini yangilash, turistik yo'nalishlarni rivojlantirish va yangi marshrutlar yaratishga sarflanmoqda.

Mehmonxona va boshqa turizm infratuzilmasi ob'ektlarining modernizatsiyasi orqali xizmatlar sifatini oshirish, turistlarga qulayliklar yaratish, shuningdek, mahalliy aholining ish bilan ta'minlanishiga yordam beradi. Misol uchun, Samarqand va Buxoro kabi turistik markazlarda yangi mehmonxona va dam olish maskanlarining qurilishi turizm sohasini kengaytirishga yordam bermoqda.

Davlat tomonidan ishlab chiqilgan turizmni rivojlantirish strategiyalari ham muhim rol o'ynaydi. 2023-yilda tasdiqlangan yangi davlat dasturi doirasida O'zbekistonning turizm sohasini rivojlantirishga yo'naltirilgan bir qator yangi loyihalar amalga oshirilmoqda. Ular orasida, xalqaro turizmni rivojlantirish, ekologik va madaniy turizmni qo'llab-quvvatlash, shuningdek, yangi turistik yo'nalishlarni yaratish va mavjudlarini modernizatsiya qilish masalalari o'rin olgan.

4. Hududiy turizm rivoji va yangi yo'nalishlar

Turizmni rivojlantirishda hududiy diversifikatsiya muhim ahamiyatga ega. O'zbekistonning barcha hududlarida turizmni rivojlantirish uchun alohida strategiyalar ishlab chiqilmoqda. Samarqand, Buxoro va Xiva kabi tarixiy shaharlarda turizm sanoatining rivojlanishi natijasida yangi ish o'rinlari yaratilib, iqtisodiy o'sishga hissa qo'shmoqda. Ammo, shuningdek, boshqa hududlar — Farg'ona vodiysi, Qashqadaryo, Surxondaryo va boshqa joylarda ham turizmni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Ekologik turizm va qishloq turizmi kabi yangi yo'nalishlar rivojlanmoqda. Ushbu yo'nalishlar qishloq hududlaridagi aholi uchun ish o'rinlari yaratish, mahalliy iqtisodiyotlarni qo'llab-quvvatlash va atrof-muhitni saqlashga xizmat qiladi. Ayniqsa, Eko-turizm, agro-turizm va ekologik izlanishlar bo'yicha yangi turlarni ishlab chiqish bu yo'nalishda muvaffaqiyatli natijalarga olib kelmoqda.

Yangi turistik yo'nalishlarni rivojlantirish orqali O'zbekiston, ayniqsa, tashqi bozorlar uchun innovatsion va jozibali manzillar yaratmoqda. Qishloq turizmi orqali mamlakatning qishloq joylariga sayohatlar tashkillashtirilmoqda, bu esa nafaqat turizm sohasini, balki mahalliy iqtisodotni ham qo'llab-quvvatlashga yordam beradi.

XULOSA

O‘zbekiston turizm sanoatining iqtisodiyotdagi roli nafaqat mamlakat ichki iqtisodiyotining rivojlanishi uchun, balki global miqyosda ham muhim ahamiyatga ega. Soha uchun qabul qilingan yangi siyosatlar va ishlab chiqilgan strategiyalar turizmni iqtisodiyotning asosiy tarmoqlaridan biriga aylantirishga imkon yaratmoqda. Shu bilan birga, turizmni yanada rivojlantirish uchun quyidagi tavsiyalarni ilgari surish mumkin:

- Raqamli texnologiyalarni joriy etish va onlayn xizmatlar tizimini kengaytirish;
- Ekologik va barqaror turizmni rivojlantirish;
- Kadrlar tayyorlash va xalqaro tajriba almashish;
- Xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va turizm infratuzilmasini modernizatsiya qilish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Turizm va madaniy meros vazirligi statistik ma’lumotlari (2023).
2. Davlat Statistika qo‘mitasi rasmiy hisobotlari (2023).
3. UNWTO: World Tourism Barometer, 2023.
4. “O‘zbekistonda turizmni rivojlantirish strategiyasi (2023–2026)” — hukumat qarori.
5. Hamidov I. (2021). “Turizm iqtisodiyoti”.
6. Mamatqulov T. (2022). “Jahon iqtisodiyoti va xalqaro turizm”.